KISDOBOS

A Magyar Úttörök Szövetségének gyermeklapja

1974. MÁJUS XXIII. ÉVF. 5. SZÁM

Dobra verjük!

Oroszlán az úttörőházban

A budapesti kisdobosok természetvédelmi vetélkedőn számoltak be expedíciós munkájukról a József Attila úttörőházban. Rajzoltak hasznos madarakat, és — ha a vetélkedő feladatai úgy kívánták —, megmutatták, hogyan lép a sánta róka, vagy hogyan ugrál a nyúl? A győztes a IX. kerületiek Fekete Párduc és Mókus őrse lett. Összesen 360 kisdobos vett részt a találkozón! A címben szereplő oroszlán Berci — Melinda oroszlánmama kölyke — Huszár bácsi, az Állatkert ápolója vezetésével jelent meg az úttörőház színpadán, nagy taps közepette. A jelenlevők megállapították, hogy pontosan olyan, mint a macska, csak egy kicsit nagyobbacska!

Gyermeknap Zalkodon

Zalkodi tudósítóink írják: „A mi tanító néniпk Szitás Margit a szülőket is meghívta a gyermeknapra. Ezt az ünnepséget a füzérradványi kisdobosokkal együtt tartjuk. Tavasszal átmegyünk hozzájuk és kirándulunk a hegyközbe is. Ők a gyermeknapon adják vissza a látogatást. Minden zalkodi családhoz, ahol úttörő és kisdobos van, két-három radványi gyerek jön vendégségbe. Ott lesznek ebéden is. Délelőtt avatás lesz, délután meg tornabemutató. Este együttesen gyújtunk tábortüzet."

És ti mit gyűjtötök?

„Elhatároztuk, hogy megismerkedünk szülőföldünk titkaival — írták a mártélyi kisdobosok. — Kerékpártúrát szerveztünk. Elmentünk a Tisza-partra. Gyönyörködtünk a szép tiszai tájban. Sikerült igazi halászatot látnunk. Józsi bácsi, a halászok egyik vezetője elmondta, hogy Mártély lakóinak ez az ősi foglalkozása. Beszélt a halakról, halászati szerszámokról. Közben szalonnát sütöttünk, és halásznótákat tanultunk. A halászok nem engedtek el üres kézzel; kaptunk egy 150—200 esztendős fatörzsből faragott ladikot, ősrégi varsát, bárkát. Hazafelé menet elhatároztuk, hogy összegyűjtjük a régi halászszerszámokat és az úttörők padlásmúzeumát — mely természetesen a miénk is — gazdagítjuk ezekkel!"

Sapka sóhaj

Sapka vagyok, sötétkék,
fehér bojtom nagyon szép.
Körbe rajtam csíkos minta,
az is fehérből horgolva.
Gyuri fejét díszítem,
ha fúj a szél, megvédem.
Azt mondja, jó meleg vagyok,
s én a fülére simulok.
De — mint sapka —, mondhatom,
Gyuri mégsem barátom!
Ha meleg van, félredob,
s azt sem tudja, hol vagyok!

Kikl Tamás úttörő
Zirc, Lékai J. u 3.

Kék nefelejcs – el ne felejtsd!

1. Legtöbb csapatban május utolsó vasárnapján, a nemzetközi gyermeknapon avatják az elsősöket kisdobosokká, a negyedikeseket pedig úttörőkké. És a másodikosok, meg a harmadikosok mit csinálnak? Nekik is jut az ünnepből, bár most még és már nem őket ünneplik. Viszont ők tehetik igazán széppé, emlékezetessé ezt a napot! Kis ajándék, melyet egy-egy őrs maga készít az avatandóknak, emlékeztető figyelmesség arra, hogy 1974-ben együtt ünnepeltetek velük.

2. A Gyermeknappal egybekötött ünnepségre persze műsor is kell! Javasoljuk, kísérjétek figyelemmel a KISDOBOS, PAJTÁS, ŐRSVEZETŐ lapokat, s nézzétek meg a néhány évvel ezelőttieket is! Biztosan megőriztétek ezeket a csapatotthonban s találtok bennük megfelelő műsoranyagot.

3. Közeleg a nyár, s vele együtt a nagyvakáció. De addig még sok víz folyik el a Dunán! Szorgalmasan tanuljatok, hogy sikerrel záródjék a tanév. Ami pedig az úttörőévet illeti: a tavaszi próbákat teljesítettétek? Elő a próbalapokat, s nézzétek meg, igazolták-e azokat?

4. Az Expedíció nyáron sem ér véget, s folytatódik a következő tanévben is. S mivel nyaranta általában sokan utaznak közületek — ki a nagymamához, ki pedig a szüleivel megy nyaralni —, nyitott szemmel járjatok, s előre készítsétek el a tervet, mi mindent szeretnétek megnézni azon a vidéken, ahová utaztok. Ne felejtsétek el: „nem térkép e táj!"

Az alanti képet a budapesti Ságvári Endre gyakorló iskola kisdobosainak rajzaiból ragasztotta LUKÁCS ÁGNES rajztanár.

JUHÁSZ FERENC

Kinek karja van

Te ekével, te kalapáccsal, tollal,
a rózsa, amely a kórházak
udvarán terem,
igen, a rózsa illatával,

te ekével, te kalapáccsal, tollal,
a gőzfűrész ferde fémfogával,
a vas az erejével,
a felhő azzal, hogy esőt ad a földnek,
a föld azzal, hogy kenyeret terem,
mindegy, hogy hogyan,
ki ekével, ki kalapáccsal, tollal,
a rózsa, amely a kórházak
udvarán terem,
igen, a rózsa illatával,

kinek karja van, a két kezével,
kinek karja nincs, a mosolyával,
mindegy, hogy hogyan,
kinek fényes a lelke, szép szavával,
akire hallgatnak a vizek,
az dalával,
szelídítse meg a vizeket,
az erős gyúrja meg a fémeket,
adjon lelket a lelkes anyagnak,
mindegy, hogy hogyan,
ki ekével, ki kalapáccsal, tollal,
a rózsa illatával,
mindegy, hogy hogyan,
csak építse, építse, építse ezt a hazát!

CSANÁDI IMRE

Májusi dalocska

Mikor a szép május
egeket ragyogtat,
sej-haj, sej-haj,
egeket ragyogtat:

a mi szemeink rá
visszamosolyognak,
sej-haj, sej-haj,
visszamosolyognak.

Mikor virágot szór,
virágos fát ingat,
sej-haj, sej-haj,
virágos fát ingat:

mi is lobogtatjuk
vidám zászlainkat,
sej-haj, sej-haj,
vidám zászlainkat.

Mikor a madarak
kevély dalra kelnek,
sej-haj, sej-haj,
kevély dalra kelnek:

harsány gyerekhadak
velük énekelnek,
sej-haj, sej-haj,
velük énekelnek.

Mert mindnyájan körülállják

Rohonics Józsit a budapesti, Mester utcai iskolában ismertem meg. Elsőbe jár, s alig várja, hogy kisdobos lehessen. Nemrég a szűk, bérházakkal szegélyezett iskola udvarán tábortüzet gyújtottak az úttörők. Ünnepség volt, úttörőknek szóló. Józsi szerette volna látni, milyen is a tábortűz, de kicsi lévén csupán a nyakát nyújtogatta. Arra jött az igazgató néni, s Józsi megkérte, vigye őt oda a tábortűzhöz. Józsi csak állt és nézett, s tágranyílt szemével szinte lefényképezte a lobogó lángot, a pajtásokkal együtt daloló KISZ-eseket. Az igazgató néni az ünnepség végén megkérdezte:

— Mi tetszett a legjobban?

Mire Józsi így felelt:

— Az, hogy mindnyájan körülállták azt a nagy, szép tüzet, s úgy énekeltek...

Józsi történetéhez annyit tennék hozzá, hogy a Nemzetközi Gyermeknapon kicsit mindnyájan egy képzelt tábortüzet állunk körül, melynek fényében, melegében a világ minden gyereke — ha képzeletben is —, de megfogja egymás baráti kezét.

Űr Kata jelenti:

Legkedvesebb levelem májusban

tulajdonképpen egy iskolai dolgozat. Már a címe is érdekes!

Nyalom a falat

(Dolgozat anyák napjára)

Az én anyukám jól tud mesélni. Pedig nem is meséket mesél, hanem történeteket igazi gyerekekről. Én azt szeretem legjobban, amelyik rólam szól, kiskoromból.

Anyukám elmesélte egyszer az ő nagy ijedtségét. Én kéthetes voltam akkor, azaz pólyás. Nemrég jöttünk haza a kórházból, ahol születtem, és anyukám még nem nagyon értett hozzám. Akkor is éppen öltöztetett. Ott feküdtem a kisszobában a heverőn, tátogtam és bőgtem is, mert már evés ideje volt. Anyukám kicsit kapkodós, és nem készítette oda a kisingemet. Átszaladt érte a nagyszobába. Mikor visszaszaladt, látja ám, hogy egészen begurultam a fal mellé, és nyalom a falat. Anyukám halálra rémült, hogy mi lesz most énvelem. Kicsit sírt ijedtében, de ez nem biztos, csak én gondolom, hogy sírhatott, ő nem emlékszik pontosan.

Nagyon szeretem, amikor ezt a történetet meséli.

Még sokmindent lehetne írni arról, hogy milyen az én anyukám, de ez nagyon fontos volt.

Nagy Péter 4. o. kisdobos
1145 Budapest Szántó Béla u. 11/b.

Két őrs fényképe, Sárbogárdról

Tizennégy egyforma levelet kaptam egyszerre. Nemcsak a boríték, a bélyeg és a sárbogárdi postabélyegző volt egyforma, hanem az írás is: mindenkié szép, tiszta, rendes. Negyedikes kisdobosok, a Fecske és a Szorgalom őrs tagjai örvendeztettek meg ezzel a levélsorozattal. Akár a fényképüket küldték volna, olyan jól megismertem, megszerettem őket a levelük alapján.

Valami nagyszerű akadályversenyt rendezhettek, erről írnak többen is. Kiss Edit (Árpád u. 111.) így mesél: „Szerdán a Sárvíz csatornához mentünk. A temető is útba esett. Azon túl egy bácsival találkoztunk, aki horgászott. Csendben maradtunk, nehogy elriasszuk a halakat. Nemsokára célbaértünk. Visszafelé napraforgót szedtünk. Egy elhagyott pincénél tízóraiztunk."

Csőgör István (Tinódy u. 6.) beszámolója igen tömör: „Első akadály: hátrafelé mentünk egy felfordított padon. A második egy számtanpélda. Harmadik: az eldugott vonalzó és húszfilléres megtalálása. Negyedik akadály: téglánjárás. Nem mondom: könnyű volt!"

„Visszafelé kicsit fáztunk. Akkor a tanító bácsi elbújt. Amíg őt kerestük, újra jókedvünk támadt. Meg is találtuk Ildivel. Ezért is kaptunk egy csokit, mert ez is akadálynak számított" — írja Bereczki Erzsébet (Damjanich u. 6.).

Kiss Erzsébet (Kossuth L. u. 51.) és Kiss László (Árpád u. 121.) nemcsak névrokonok, hanem a véleményük is egyezik: azt találták a legérdekesebbnek, amikor a réten mindannyian találkoztak, együtt énekeltek és ebédeltek. Utána összeszedték a papírt, hulladékot és elégették. Ez is fokozta a jókedvüket.

Spánicz Jánostól (Kislók, Szabadság út 10.) tudom, hogy az őrs minden képet és újságcikket összegyűjt, ami lakóhelyükről a Fejér megyei Hírlapban megjelenik. Beragasztják egy nagy füzetbe — így vesznek részt a Nem térkép-e táj mozgalomban.

Térmég János (Damjanich köz 2.) az őrs kincstárosa. Világos, hogy beszámolója tisztségével kapcsolatos: a világtakarékossági napon 1896 Ft-ot gyűjtöttek, azután még 800 Ft-ot. A takarékos gyerekek közt sorsolást rendeztek, azt írja Nyúl Júlia (Tinódy út 86). Naptárt, képeslapot, könyvjelzőt lehetett nyerni. Boros István (Tinódy út 63.) közli, hogy ő maga négyszer nyert.

Vessely Károly (Rózsa út 11/b) az őrsi játék-délutánokat szereti nagyon. De szívesen játszik otthon is, három testvére a játszópajtása is: Éva, Jutka, Tomi. Simon Magda (Tinódy u. 13.) mindig örül, ha a kisdobosszobában tartózkodhat. Mostanában tanította meg dominózni az őrsvezetője.

Papp Juli (Hatvani út 1.) számára a kőszegi kirándulás volt a legnagyobb élmény mostanában. A gyönyörű tájra, és főleg a kétszáz éves fára sokat gondol azóta is.

Simon György (Kossuth L. u. 37.) a tanító bácsiról ír nagy szeretettel. Németh Mártának (Rózsa u. 46) is az a véleménye, bizony ő tudja a legérdekesebb játékokat; mindent kitalál, amire a gyerekek gondolnak.

Így mesélnek ezek a levelek... Azt ajánlom mindazoknak, akik levelezőpajtást keresnek, válasszanak hamar a fentiek közül. Akárkit választanak, a címe így kezdődik: 7000 Sárbogárd. És akárkit választanak, jól járnak biztosan: értékes, kedves levelezőpajtást találnak a sárbogárdiakban.

Űr Kata

Kedves Coffi! Peti, az osztálytársam Óbudára költözött. Megnéztem egy könyvben, milyen Óbuda:

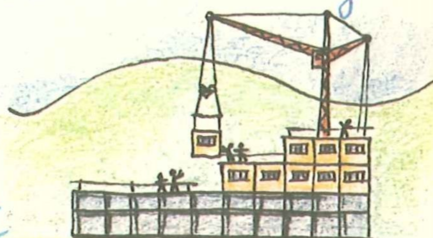
Tegnap aztán elmentem Petihez. Képzeld el, Coffi, Óbuda egészen másmilyen! Ilyen:

Peti elmagyarázta nekem, hogy Óbudán új, hatalmas lakótelep épül. A régi, kicsi házakat lebontják, és nagy, 10 emeletes házak épülnek a helyükre. Az új házak között új iskolák, új üzletek vannak.

Peti megmutatta az új bevásárló központot, ami éppen most készül. Egy táblán megnéztük, hogy milyen lesz.

Itt, Óbudán gyorsan nőnek a házak a magasba. Daruk emelik az előregyártott falakat a helyükre. A házak között széles utak, játszóterek vannak. Peti sokat biciklizik a barátaival.

Görkorcsolyája is van. Ezt én mindjárt ki

is

pró-

bál-

tam.

Aztán elbúcsúztunk

egymástól, és én arra gondoltam hazafelé, hogy nem is Óbudán voltam, hanem Újbudán. Szia!

WÁGNER JÁNOS rajza

BRANKO ČOPIČ
Szerbből fordította
BÁCSKI ANNA

A mályvaszínű kert

A férfiak általában nehezen különböztetik meg a színeket, de olyan tudatlan mint nagyapám volt, aligha akad még egy. A színképe mindössze négy alapszínből állt, a többi pedig — az nem látszott, vagy pedig (ha jókedvű volt az öreg) elkente holmi bizonytalan utalással: „sárga, igen, de mintha nem is lenne sárga, csak valami olyasféle — igen is és nem is".

Tekintve hogy a mi tarka világunkban a legtöbb teremtmény és tárgy „igen is és nem is" színű, e körül igen gyakran támadt félreértés, sőt kellemetlensége is nagyapámnak.

Az év egyik legkellemesebb szakában csaknem egy éjen át, a mellettünk levő ház kertjében kinyílt a mályva és nyájasan ragyogott elő a lándzsa alakú fekete kerítés mögül. Olyan bizalmasan és szelíden sugárzott a csendes, napos reggelben, hogy még nagyapám tekintetét sem kerülte el, és a kert felé integetve, jókedvűen morogta:

— Figyeld csak meg, az egész kert úgy kéklik mint az indigó.

Igaz, a mályva virágján aligha volt nyoma a kék színnek, de ha nagyapa azt mondja, hogy kék, akkor kék, és kész. Ugyanúgy megtörténhet, hogy nagyapa egy évben ugyanerre a kertre azt mondja, hogy piroslik, és akkor arra az évre ez érvényes: a mályvának pirosnak kell maradnia.

Sava Damjanović, hajdani csirketolvaj, nagyapa rokona, aki öregségére iszákos és fecsegő lett, néha akaratlanul is felbosszantotta az én jó nagyapámat. Miközben az öreg mesél, váratlanul csodálkozva félbeszakítja.

— Mióta vörös a róka, amikor sárga?

— Hm, sárga? — fintorog nagyapa. — A te orrod sárga.

Sava aggódva tapogatja vörös bibircsókos orrát.

— Vörös! — mekegi. — Hiszen innen egészen Bihaćig minden náció tudja, hogy sárga, és te...

Sava világa legfeljebb Bihaćig terjed, miután néhányszor ott ült bebörtönözve, azonban nagyapámat e helység neve sem képes meggyőzni.

— Hm, Bihać! Más emberek is ültek a bihaći „Toronyban", és még sem állítják, hogy a róka sárga. Igyad inkább a pálinkámat és hallgass, ne rontsad az unokáimat.

Mi hárman, unokák, a sarokba húzódva, közel az öreghez vártuk, mikor kezd Sava tolvaj élményeiről mesélni. Bennünket a színek körüli szóváltás egyáltalán nem érdekelt, a róka az róka, bármilyen színű is.

Nagyapa makacssága miatt a színek körül nekem is kellemetlenségeim voltak, már mihelyt kiléptem a házból.

Az elemi első osztályában történt.

Az év közepe táján a tanítónő a farkasról mesélt, hogyan él, hogyan táplálkozik, mígnem egyszerre megkérdi:

— Gyerekek, ki tudja, milyen színű a farkas?

Elsőnek emeltem fel a kezemet.

— Lám! Branko majd megmondja nekünk.

— A farkas zöld! — vágtam ki büszkén.

A tanítónő megrezzent, és csodálkozva húzta fel szemöldökét.

— Az istenért fiam, ezt ki mondta neked?

— A nagyapám — válaszoltam öntelten.

— Tévedsz, a farkas nem zöld.

— Pedig az zöld — makacsoltam meg magam, méltón a becsületes Rade apó igazi unokájához.

A tanítónő egészen közel lépett hozzám, mérgesen az arcomba meredt és meghúzta a fülemet.

— Mondd meg bölcs nagyapádnak, hogy ez nem igaz. A farkas szürke. Jegyezd meg: szürke.

Aznap csaknem sírva mentem haza és szepegve meséltem el nagyapámnak mindazt, ami az iskolában történt.

Hogy is sejtettem volna, milyen vihar keletkezik ennek nyomán!

Micsoda! Az egész osztály előtt az unokájának, a dédelgetettnek meg-

húzni a fülét, és az öreget az egész osztály előtt csúfosan bölcsnek, vagyis bolondnak nevezni! Hová jutottunk? Még azt mondja, hogy a farkas nem zöld, hanem valami... hm! Á, ezt nem lehet ennyiben hagyni.

Másnap fújva, mint egy gúnár, nagyapó elballagott velem az iskola udvaráig, és az egész gyerekhad előtt ráordított a tanítónőre:

– Hallod-e, te kócos, te ilyen és olyan, te nálam jobban tudod, hogy milyen a farkas, he! Nem zöld? Nézd csak! Én a farkasokkal születtem és velük nőttem fel, egész életemben velük kínlódtam ez meg itt... Ezzel a bottal kellene a fenekedet elporolnom, hogy végre móresre tanítsalak.

Nagyapám kidühöngte, a tanítónő kisírta magát, nekünk tanulóknak meg annyi hasznunk lett, hogy aznap nem volt tanítás.

Nagyapát már másnap reggel elvitték a csendőrök. Az öreg hét napot ült le a járás „dutyijában", és amikor sápadtan és hallgatagon hazatért, este megfenyegetett az ujjával.

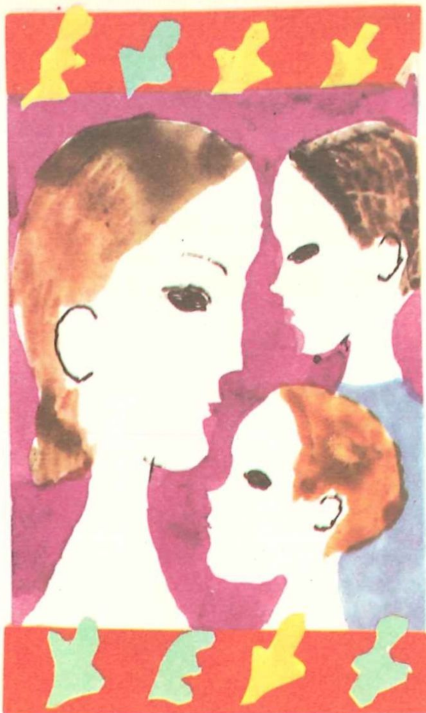
– És te, fecsegő, nehogy még egyszer halljam, micsoda badarságokat beszélsz, hogy ez ilyen és az olyan, mert akkor megmutatom neked. A farkas zöld, eh! Mi közöd hozzá, milyen a farkas?

– De amikor ő kérdezte.

– Kérdezte, hm! Hallgatnod kellett volna, és kész.

A következő busa és esős tavaszszal úgy kivirágzott a mi kertünkben a mályva, mint még soha, ám az öreg mintha észre se vette volna. Savának, rokonának fáradhatatlan fecsegése sem segített, nagyapa vak volt a színekre is és az egész világ virágjára. Elfogta a bánat.

Ezek az örömtelen napok óta vagy fél évszázad telt már el, nagyapó rég nincs ezen a világon, de én még ma sem tudom biztosan, milyen színű a mályva. Csak azt tudom, ha tavaszszal a mi kertünk sötét kerítése mögül kiragyog valami lilás, áttetsző és világos, az embernek sírhatnékja támad, jóllehet nem tudja, mi fáj és mit vesztett el.

MAGYAR NÉPKÖLTÉS

Köszöntő anyák napjára

Már megjöttünk ez helyre,
anyánk köszöntésére.
Anyám, légy reménységben,
köszöntlek egészségben.

Amennyi a zöld fűszál,
égen ahány csillag jár,
májusban a szép virág:
annyi áldás szálljon rád.

SZABÓ LŐRINC

Fehér liliomszál

A János vitézt s azt, hogy Fürdik a
holdvilág, szintén tudta anyuka,
s ha jókedve volt, néha — mialatt
főzött — játszott is, s egy-egy mozdulat,
amit tett, egy-egy lépése, vagy egy
kacsintása tündéri életet
adott az énekeinek. Fehér
liliomszál, dúdolta, és kacér
rémülettel ugorva máris ott
volt a Tiszában, megtámaszkodott,
a szöveg szerint, ezüst semmivel
mosdott és arany nem-tudom-mivel,
s az ördög kosarába tette, és
ő fickándozott, az meg vitte, és
hogy végül táncot vezényelt a dal,
felkapta (hisz még friss volt, fiatal)
violáit, Hajnalkát s engemet,
s forgott velünk és sírt és nevetett.

SIMON ISTVÁN

MODERN CSALÁDI KÖR

Négyen vannak: férj, feleség
és két gyerek, a két kicsi.

Reggel ötkor kész az ebéd.
Az apa magával viszi.

Az asszony hétre megy (Közért-
alkalmazott), gyerekeit

fölpakolja — egy bölcsődét
keres meg és egy napközit.

Kifárasztja a villamos,
elég gond a család, gyerek.

Hányszor késő éjszaka mos.
Mégis megy — kell a kereset.

És dolgoznak; jár a fűrész,
a férje bútorasztalos,

ő pénztáros; ragyog a pénz
kezében, s összead, szoroz.

Olykor, ha kevés a vevő,
gondolatban szépet mível:

eljátszik homokkeverő,
totyogó gyerekeivel.

Férje, míg tűnődve megáll
s elszív egy görbe kosutot,

egyszerre észreveszi, már
a városon végigfutott,

zöld-tetejű, zord-homlokú
paloták, bankházak fölött.

S így, amíg csahol a gyalu,
kasszába hulló pénz csörög:

valahol — vajh, ki tudja, hol,
ki sejti, meddig és mitől? —

nagy ívben, láthatatlanul
húzódik a családi kör.

WÁGNER JÁNOS rajzai

JOÓ KATALIN

GYERE VELÜNK ESZTERGOMBA!

Édesapám mesélte ezt a történetet. Megy az úton egy kislány. Az arrajövők megkérdik tőle:

— Mi a neved kislány?

Mire az illedelmesen válaszol:

— Eszter.

Aztán, a kezében levő kiskosár felől kérdezősködnek:

— S mi van a kosaradban Eszter?

— Gomba.

— Hova viszed?

— Ide, Esztergomba!

No, induljunk akkor mi is utána!

MIT HOZTAK A HAJÓK?

A királyi székhely és a Duna forgalma megnövelte Esztergom hírét. Az 1400-as években 10 000 lakost számláltak, — s így Európa egyik nagyvárosának számított. Fedeles szekereken, dunai hajókon érkezett az áru; francia földről, a Rajna mentéről, Bécs városából. Híresek voltak az esztergomi vásárok. S a hajók meg a szekerek ökröt, juhot, disznót, gabonát, sajtot, bort, meg gyümölcsöt vittek hazafelé, — s vitték hírét, meg áruját az ügyeskezű vargáknak, tímároknak.

Az utasnak szállás kellett. Így épült fel az ország legelső vendégfogadója, Tar Péter uramé. Ezekre az időkre emlékezik a mai Mártírok útján egy modern lakóépület szobra. Alkotója Tar István szobrászművész, családneve az mint a régi fogadósé.

ITT SZÜLETETT ISTVÁN KIRÁLY

Több mint ezer éve volt a magyar népnek egy fejedelme: Géza. Ő fogta össze, vasszigorral letelepítette a kalandozó, félelmetes hírű harcosokat. Székhelye Veszprémben majd Székesfehérváron volt.

Aztán Esztergomba költözött. A tatárjárásig itt dobogott az ország szíve, s itt élt a király. Hazai és külföldi: francia, olasz művészek, mesterek tervezték, építették a palotát. Úgy tartják, hogy az egyik Dunára néző kis szobában látta meg a napvilágot Géza fejedelem fia 975 táján — tehát majdnem 1000 esztendeje. A fiú neve Vajk lett, s hazánk történelmébe első vagy szent István néven vonult be.

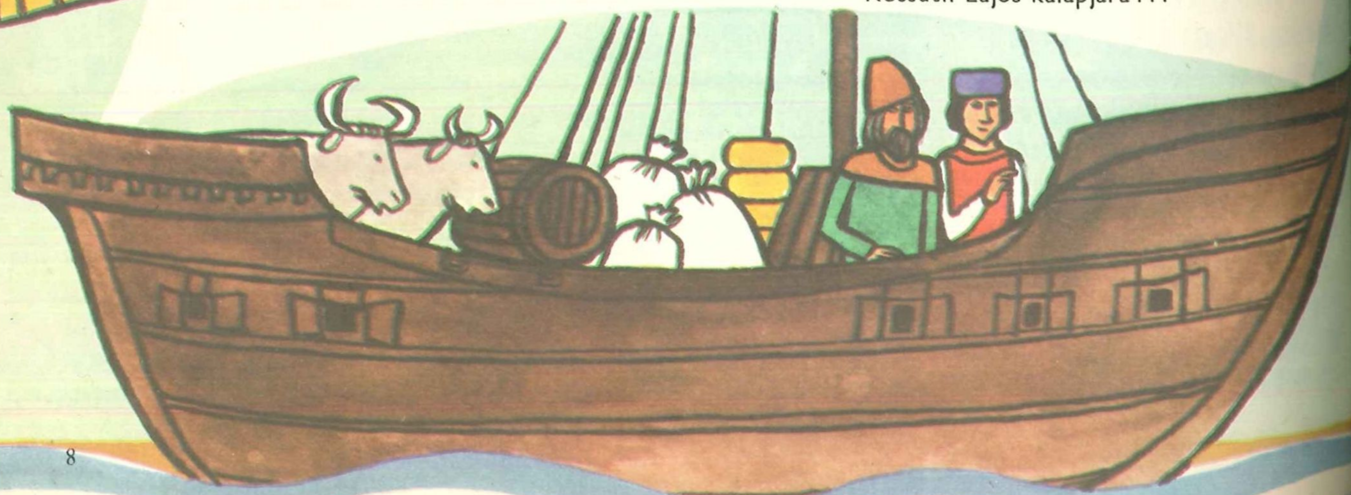
JULIANUS, BALASSI, MEG KOSSUTH LAJOS

Az SZTK mai rendelőintézetének a helyén kolostor állott. Úgy tartják, itt élt Julianus barát. Királya kívánságára elindult napkelet felé. Arra, ahonnan a magyarok jöttek. Beszélt az őshaza lakóival, akik királyának üzenték — vigyázzon! A tatárok támadásra készülődnek!

A vár alján kivont szablyájú vitéz szobra áll. Balassi Bálint, a költő és végvárak harcosa ott esett el Esztergom ostrománál, a török elleni harcban. Életét, verseit, hírét könyvek őrzik. Nevét itt, Esztergomban az 1801. Balassi úttörőcsapat viseli.

S bár Kossuth Lajos nevét nem őrzi csapat, de azt minden gyerek tudja, hogy 1848 októberében a Fürdő szállóban szállt meg. Zuhogott az őszi eső, de az emberek kitartóan várták érkezését. Miközben várták, megszületett a Kossuth nóta új strófája:

„Esik eső karikára
Kossuth Lajos kalapjára . . ."

A VÁRHEGYEN TEMPLOM ÁLL

Helyesbítek, hatalmas, kupolás bazilika ez, Magyarország legszebb temploma. 1822-ben kezdték építeni, s 47 évig tartott, amíg elkészült. A kupolája 71,5 méter magas. A Balassi iskola negyedikes lányai a Bazilika és a Kincstár történetét kutatják. A Bazilikához vezető utat egymáshoz hasonló kétemeletes paloták szegélyezik. Kanonoki, főpapi házak voltak ezek. Itt egyetlen kanonok és személyzete 24 szobát lakott. És a kanonokok eltartására 3000 hold föld szolgált.

A Bazilika épületében van a Kincstár. Kelyhek, egyházi edények, miseruhák pompáznak; Mátyás király díszes kálváriáját is itt őrzik. Értékét forintban meghatározni nem lehet. Nemzeti kincs — mindnyájunké...

BADACSONY A DUNÁN

A Dunán hajó tülköl. De ez nem bajor hadfiakat vagy török harcosokat hoz! Még csak áruikat vásározó kalmárokat sem. Szemben a csehszlovák part, s hozza-viszi az átkelő utasokat. A hajó neve: Badacsony. Igaz, a Balatonra kívánkoznék inkább ezzel a névvel — de ott, talán egy Esztergom nevezetű jár?

Sok a külföldi a városban. Az autóbuszon, mellyel jöttem, bolgár üzletkötők érkeztek a Szerszámgépgyárba. Ez az üzem a város nevezetességei közé tartozik. A brüszszeli világkiállításon aranyérmet nyert a GH 40-es univerzális gyalu és marógépe. Nem csoda tehát, hogy a gyárnak utcája is van már: Gépgyár utca a neve. S ha már üzemnél tartunk, nevezetes a Műszeripari Művek, a Kályhagyár, a Fémszerelvényáru Gyár s a Kismotorgyár is.

RÉVÉSZ BÉLA ÚTTÖRŐHÁZ

TALÁLKOZTAM TÉLANYÓVAL

A Révész Béla úttörőház a Nagy Duna partján áll. Udvari részén egy elvarázsolt birodalomba jutottam! „Meseház" a neve, és valóban, itt mesék élnek! A feljárat meredek, akár a padláslépcső. A meseszoba zöld szőnyege gyepre emlékeztet. Szemben van a Bababár. Tulajdonképpen játékszoba, babakocsikkal, kisautókkal, focijátékkal. A „bár" az ablakmélyedésben áll és presszógépén az csordul, amit akarsz. Én például — képzeletben — banánturmixot ittam, Edit néni meggyet. Edit néni (Gerendás Gézáné) vagy 15 esztendeje igazgatja a házat. Ismer minden gyereket és felnőttet. A hatalmas alvósbabák nevét is tudja. A szőke a Csilla, a vörös a Mónika, a barna pedig a Rita... Legutóbb, a Télapó ünnepségen egyik kisdobos azt kérdezte a másiktól, hogy kitől kapják ezt a sok szépet? Az komolyan válaszolta, hogy Télanyótól. És Edit nénire mutatott, aki épp egy mozdonnyal volt elfoglalva, s úgy pöfékelt, fütyült és nevetett, akár a gyerekek. Mert Edit néni, a kedves „Télanyó" ilyen a gyerekek közt. S ha ifjúvezetők keresik fel gondjaikkal, akkor 16 éves lesz ő is. De én láttam vitatkozni is, erélyes felnőttként. Meg is szerez mindent az Úttörőháznak, amire szükségük van a gyerekeknek.

ITT A GOMBA!

Eszterrel és gombával kezdtem az elején felfedező utamat. Nos, — a gomba házhoz jött! Az Úttörőházhoz! Sliz Ili és Illyés Éva negyedikes kisdobos hozta. A Petőfi iskolába járnak, és kitűnően főznek a kisgazdasszony foglalkozásokon! Aznap gombás rizs volt a „tananyag", s tanúsíthatom, hogy nemcsak Ili és Évi, de az egész csoport kitűnően „felelt"! Egy szem rizs nem maradt a tálon!

GÖRÖG JÚLIA rajza

KÁLDI JÁNOS

Régi csengő

Van egy csengőm,
hangos rózsa,
hangja finom
ezüst nóta.

Beszövi a
tájat, csendet,
valamikor
csikón csengett.

Valamikor
réges-régen,
faluszéli,
messzi réten.

Meg-megszólal
éjszakákon,
a szívéből
száll az álom.

Száll az álom
vékony szálon
át a fákon,
a világon.

Akkor is szól,
ha nem rázzák,
csengi régi
mondókáját:

„Az én sorsom
csupán ennyi:
mindig-mindig
énekelni."

HORVÁTH LAJOS

Rétre-csalogató

Napfény napfény
le-fel le-fel sétál
ablakunkon
ajtajunkon
be is bekandikál

Gyerünk gyerünk
ki a ki a rétre
ott lesz móka
vidám tréfa
hangos menedéke

Láncos-lompos
medve táncol táncol
körötte meg
sok kis gyerek
visongva viháncol

Bumbus bumbus
fáj a fáj a háta
eldöngette
mert nem félte
adta Janikája

Csikó csikó
ugra-ugra bugrál
kötelet tép
dombra fellép
és onnan meg elszáll

Tücsök tücsök
fűben fűben rejtve
hegedülget
ciripelget
magában örülve

GAÁL ÉVA rajza

BAKÓ ÁGNES

EGY ISMERETLEN ÉS KÉT CSEREBOGÁR

GAÁL ÉVA rajza

Fruzsi még nem fejezte be a reggelit, és Jocó már harmadszor kukorékolt a kapu előtt. Sietve felkapta hát a táskáját. Teliszájjal futott le a lépcsőn. Így történt, hogy cigányútra ment az utolsó falat. Fruzsi köhögött is úgy, hogy belevörösödött, és könnyes lett a szeme, és krákogva szaladt a kapuig. Ott Jocó markába nyomta a táskát.

— Légy szíves kapcsold be! — mondta elbicsakló hangon.

— Ezt?! — Jocó elvigyorodott. Fruzsi a szemén látta, hogy még további, teljesen felesleges kérdést szándékozik feltenni, ezért sürgetve rászólt.

— Gyorsabban! Elkésünk a suliból.

Jocó leguggolt. Nyögött, szuszogott, belevörösödött az igyekezetbe, majd egy-egy táskával a kezében, meglehetősen félvállasan megindult Fruzsi mellett. Az könnyedén lépegetett előre, és ártatlan arccal nézett Jocóra.

— Pedig nincsen benne semmi más, csak az, ami kell. Legfeljebb még két cserebogár.

— Miféle cserebogár?

— Hát amelyiket Gusztinak ígértem.

— Élnek? — Jocó egy pillanatra megállt. Sűrűn pislogva várta a választ.

— Élnek hát — mondta Fruzsi egyszerűen. — Döglött bogarakat csak nem adok valakinek ajándékba!

Ez volt az a pillanat, amikor Jocó letette a táskát. Pontosan Fruzsi lába elé. Komoran és határozottan így szólt:

— Mostantól kezdve ezt én nem cipelem.

— Nahát?! — Fruzsinak elkerekedett a szeme. — Egyszerre mi bajod? Nem mondanád meg? Eddig mindig te cipelted.

— De máskor nem volt ilyen nehéz.

— Na, jó! — Fruzsinak megemelkedett az orra. Ezt csodálatosan tudta csinálni azzal a makula orrával! Jocó már nem is haragudott. Fruzsi viszont annál hűvösebben biccentett. — Majd szólok Gusztinak.

Jocó nagyon jól tudta, hogy ezt Fruzsi nem csak úgy mondja. Épp ezért hallgatott. Szívesebben kiabált volna pedig. Mindent belekiabált volna Fruzsi szemébe, ami a szívét nyomta: ha már barátnő kell neki, hát jó! De Gusztinak adja már a cserebogarakat is?! Milyen barátság ez? Ő a karját is levágatná érte, és Fruzsi mindent csak úgy elfelejt?! Azt is, hogy pólyáskorukban még csak ők ketten voltak igazán barátok? És akkor még sehol sem volt Niki, meg Hőna Guszti!

Szóval, ezt szerette volna Fruzsi szemébe vágni Jocó, de hallgatott. Nyögve felemelte a táskát és csak ennyit mondott:

— Mi a csudának kell neked mindennap, mindent, mindig magaddal vinni?

Fruzsi megenyhült. Nevetve átugrott egy kőkupacot, és valami — Jocónak ismeretlen dallamra ezt kántálta: A-zért, mert va-la-mit min-dig el-fe-le-ej-te-e-ek! — és nagyot nevetett.

— Megígértem anyunak, hogy ötösöm lesz magatartásból, vagy nem?

Jocó biccentett, Fruzsi pedig úgy nézett rá, mintha egyedül Jocótól függene az az ötös.

— Akkor meg?! Tegnapelőtt otthon felejtettem a tornacipőt. Tegnap meg nem vittem festékestálat. Hát mostantól kezdve mindennap, mindent elviszek. Úgy nem lehet baj. És, ha nem akarsz cipekedni, majd cipekedik más. — Kacagva előrefutott. Jocó szuszogva loholt utána, és arra gondolt, hogy Fruzsi az osztály esze, ahogyan Kata néni mondja. Mi volna neki megnézni például a tanrendet? Morcosan lépett be az iskolakapun.

Ami az elkövetkező órában történt, úgy tűnt Jocónak, mintha álmodná az egészet. Például azt, hogy Fruzsi előrehajol Nikihez és összesúgnak és nevetgélnek a nagy csöndben; s hogy Kata néni a napló fölé hajolva ír. Akkor sem emeli fel a fejét, amikor Fruzsi suttogás közben a pad mellé ejti a tolltartóját, s az éktelen csattanással földet ér, míg a ceruzák, meg minden egyéb szétgurulnak. Csupán ennyit mond:

— Fruzsi! Állj ki! — És csönd van megint. Egyedül Niki kuncog a szája elé tartott tenyere mögött.

Jocót elöntötte a méreg. — Mit nevetgél, amikor Fruzsit kiállítják? Fruzsi év végi ötöse a drágalátos Niki miatt még elvitorlázik! De az, aki ezért az ötösért annyit cipekedik, bosszú nélkül ezt úgysem hagyja! Most majd Fruzsi is megtudja legalább, ki a barát! Az igazi! Aki áldozatot is vállal érte! Letépett egy szeletke papirost és rákörmölte:

„Te! Mijadtadt kapot ki! Eszt tud meg és vigyázzzz!

Eggy ismeretlen!"

Összehajtotta a levelet, s már röpítette is Niki padjára. Aztán újabb papírszeletre ezt írta:

„Guszti! Te! ad kőcsön a cserebograkat. Csak szünetig!!!

J.!"

Ezt a papírt belegyűrte a markába, és jobb öklét a szomszéd padsor felé nyújtotta. Niki és Guszti csaknem egyszerre olvasta az üzenetet. Guszti izgatottan hajolt ki a padból.

— Mit akarsz velük? — seppegte, de mert Jocó csak türelmetlenül legyintett, kis sóhajjal földre tette a gyufásdobozt és Jocó bokájáig rúgta. — Nagyon vigyázz rájuk! A nagyobbikat Csupinak hívják... — súgta, ám Jocót láthatóan szikrányit sem érdekelte a bogarak neve. Egy lehelletnyi ideig fülére nyomta a dobozt, amelyben — a rabság ellen tiltakozva — feltehetően maga Csupi kaparászott, de egy pillanattal később már mindkét bogár a tenyerében mocorgott.

Jocó villámgyorsan kihajolt a padból. A mellette ülők azt hihették keres valamit, csak Hőna Guszti dermedt meg a helyén. Soha az életben nem bandzsított még így, és nem nyelt akkorákat keserves sóhajok közben, mint az alatt a kevéske idő alatt, amíg két óva-féltett cserebogara komótosan fölfelé gyalogolt Niki fehérharisnyás lábszárán.

Niki persze erről mit sem tudott. Feje óvatosan hátrafordult. Végignézett a mögötte ülőkön, és Jocó morcos képének láttán felcsillant a szeme. Kuncogott egyet, aztán elfordult megint. Jocó kezdte magát kínosan érezni. Valami volt a Niki szemében! Rájött volna, ki az az „ismeretlen"?! Jocó ezt képtelenségnek tartotta. Ugyanis elferdített betűkkel írt. De nem volt ideje hosszasabban töprengeni ezen, mert Kata néni lelépett a dobogóról.

— Láthatnám azt a levélkét én is? — kérdezte.

Niki pipacspiros lett. Gyűrte, gyömöszölte nagy izgalmában a papirost, míg csak Kata néni ki nem sodorta az ujjai közül. Akkor elhalványodott. Szemét a padra szögezte. Kata néni futó pillantást vetett a levélbe, majd — mint aki nevetést fojt vissza — megkérdezte:

— Tudod, ki írta?

Jocónak megvillant a szeme és visszafojtotta a lélegzetét, mert Niki nagyon bátran ezt mondta:

— Igen — és mosolyogva tette hozzá: — Egy ismeretlen.

— Aha! — Kata néni szeme végigfutott az osztályon. — Arra kérném azt az ismeretlent, mutatkozzék be nekünk mégis! — mondta, de nem óhajtott bemutatkozni senki sem. Niki a szeme sarkából újra Jocóra pillantott, és Jocónak hirtelen mintha lángragyúlt volna a füle. Egyszeriben megértette, hogy Niki soha nem fogja őt beárulni, mert barát és nem is haragszik, de azt viszont elvárja, hogyha már elkezdte Jocó ezt az egészet, hát csinálja is végig. Méghozzá becsülettel!

Szóval, ilyesvalamit látott Niki szemében Jocó, és úgy érezte, őt is csaknem úgy szereti most, mint Fruzsit, és a bogarakat is legszívesebben leszedte volna a lábáról. Csakhogy késő!

Niki éleset visítva kiugrott a padból. Rémülten rázogatta a lábát, topogott, és ezt nyöszörögte:

— Bogár... juuuj... booo-gááár!... — De mindenki láthatta most már a két bogarat. Ott zöngtek, keringtek Niki körül, aki visongva kapdosta előlük a fejét. Az osztály nevetett, és nevetett most már Niki is. Csak hárman nem nevettek velük: Fruzsi, Jocó meg Hőna Guszti.

— A bogaram! A cserebogaram!... — kiáltott Guszti kétségbeesve, éppen amikor Kata néni az ablak felé hessegette Csupit, a csodapéldányt. Ne tessék agyoncsapni, Kata néni kérem... — hebegte. — Ez az enyém... Biztosan kimásztak a skatulyából...

— Miféle skatulyából?

— Hát abból, amelyiket Jocó... — Guszti itt elakadt. Fruzsi is, Niki is ránézett. Az aztán nem mindennapi, ahogyan a lányok nézni tudnak! Viszont ránézett Kata néni is. Várta, hogy befejezze a mondatot. Így hát befejezte: — ...amelyiket Jocótól, meg Fruzsitól kaptam ajándékba... — És, míg ilyen szépen átformálta, amit mondani akart, a két cserebogár lassan körözve kirepült az ablakon. Guszti összegabalyodott szemmel, bánatosan nézett utánuk.

És akkor Jocó hősiesen felállt a helyéről.

— Kata néni, kérem. Azt a levelet én írtam.

Kata néni bólintott. Meg sem lepődött különösebben. Azt mondta, menjen Jocó a táblához és írja le azt a szót: miattad.

Jocó megadóan a táblához baktatott. Míg odaért, több

változatban is elismételte: mijattad... miadttadt... mijadtad... — Most aztán melyiket írja le?! A levélben pedig gondolkozás nélkül is tudta...

— Nos? Mit hallasz ebben a szóban? — hangzott a kérdés, mire Jocónak valami derengeni kezdett. Bizonytalanul mondta:

— Jé-t... — Ám Kata néni nem elégedett meg ennyivel. Arra is kíváncsi volt, hogy jé-vel kell leírni vagy anélkül, és hogy mit csinál a Jocó füle, amikor ezt a szót hallja?!

Jocó nagyon szerencsétlennek érezte magát ott a tábla előtt. Honnan tudná ő, hogy mit csinál a füle?! Csak azt érezte, hogy ég! Mintha mérges darázs ülne rajta! Kata néni pedig hiába várja a választ, mert az teljességgel lehetetlen, hogy erre a kérdésre valaha is válaszolni tudna. De Kata néni félelmetesen türelmes volt.

— Mire kell ügyelnünk, ha egy szóban két magánhangzó van egymás mellett? — kérdezte.

— A mássalhangzóra! — motyogta Jocó, és mert az osztály harsogva nevetett, zavarában elnevette magát ő is.

— Mondd meg neki! — intett Nikinek Kata néni. Niki mosolygott.

— Arra, hogy be ne csapjon a fülünk — mondta. — Mert ilyenkor gyakran jé-t hallunk a két magánhangzó között, mint például: dió, fiú, tea, leány...

Kata néni bólintott. Amikor leült, helyére küldte Jocót is, de ő nem mozdult. Álldogált, ott a tábla előtt zavartan.

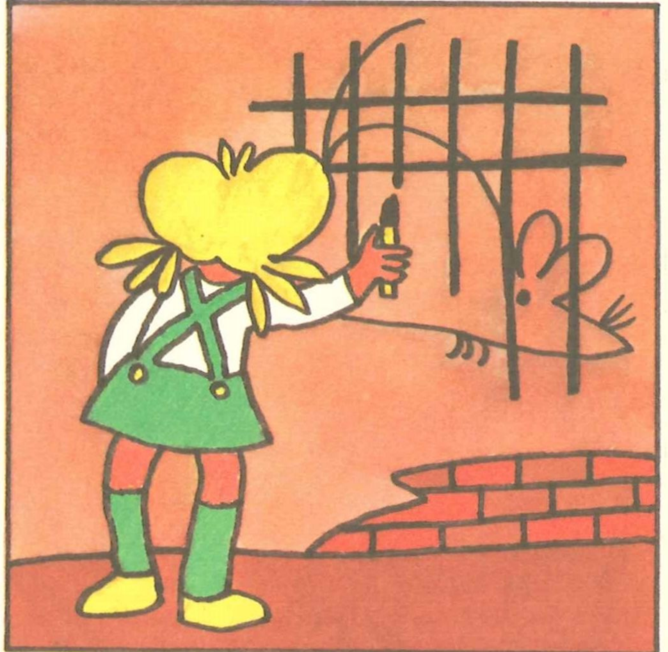
— Mire vársz? — kérdezte Kata néni.

— Bü... büntetésre — jelentette ki Jocó.

— Majd tanítás után beszélgetünk — jegyezte meg Kata néni, bár Jocó jobban szerette volna, ha kiállítja.

Aztán lehajtotta a fejét. Tempósan a helyére kullogott. Nem nézett Fruzsira. Keserűen arra gondolt, hogy egyetlen lányért sem érdemes semmiféle áldozatot vállalni.

KÁLMÁNCHEY ZOLTÁN tréfái

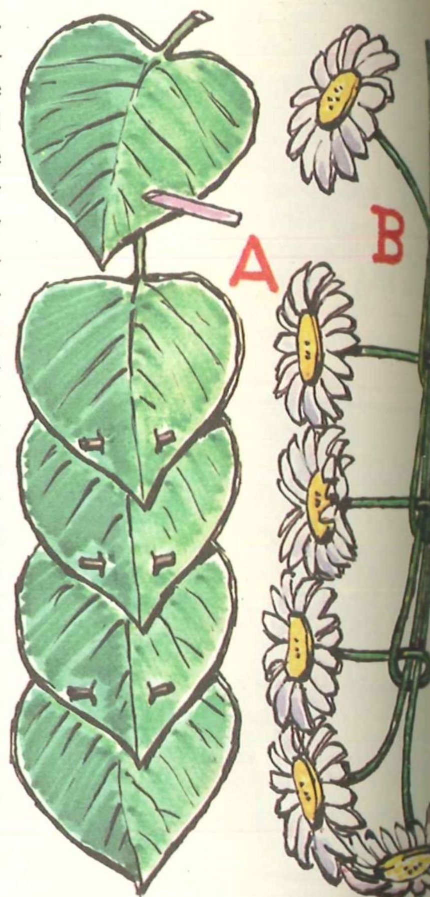
Ügyeskedés levéllel, virággal, fenyőtűvel

Erdei kiránduláson a pihenő percei alatt szórakozásként csinos fejrevaló koszorút tűzhettek-fűzhettek össze szép formájú levelekből (A). A tűzéshez kis pálcikákat, magát a lecsípett levélnyelet, vagy magatokkal vitt fogvájót használjatok. Frissen szedett mezei vadvirágból — százszorszépből, margarétából, boglárkából, búzavirágból — nemcsak koszorút, hanem nyakláncot vagy karperecet is fonhattok (B), ha a hosszúra hagyott szárukat a rajz szerint összecsomózzátok, s a kellő hosszú füzér végeit egymáshoz kötözitek.

Az erdei fenyőről szedett, minél hosszabb páros tűlevelekből helyes kis kosárka-formájú tarisznyát fonogathattok össze, mint azt a Szabadsághegyen az Eötvös úti hetes napköziben Dezső Kati néni kisdobosai tették, méghozzá anyák napjára, ajándékként.

A páros tűlevelekből először is kettőt villásan egymásba fűztek (1.). A harmadik tűlevél-párral közrefogták az első kettőt (2.), s ettől kezdve hol jobbról, hol balról helyeztek el egy-egy tűlevél-párt, mindig közéje fogva az addigiakat (3.). Amikor már jobbról is, balról is felraktak vagy 32—36 darabot — ez attól függ, milyen hosszúak a tűlevelek —, végeiket csomóra fogták és kétarasznyi erős színes zsineggel összekötözték (4.), végül egyenesre vágták. A kötözés nagyon szoros legyen, nehogy a hurok lecsúszhasson a tűcsomóról. Legjobb, ha néhány menet után a tűlevelek között is átvezetitek mindig a zsineget, vagy utólag megkenitek Technokol ragasztóval, a biztonság kedvéért. A kész fenyőtű-tarisznya (5.) belsejébe — piros nyíl mutatja, hová —, néhány szál virágot, nedves mohába ágyazott ibolyát téve, szép kirándulási emlék.

FERKAI LORÁNT

1.
2.
3.
4.
5.

MÁJUSI FEJTÖRŐ

Növény 2, 1

Összeszorított kézfej 1, 4

Elhatározás 1, 2, 3

Dal 2, 3, 4

Bízik 2, 3

Nagy érték 1, 2, 6

Fiatal férfi 1, 2, 3

Imád, kedvel 1, 2, 3, 4, 5, 6

Utóbb ellentéte 3, 4, 5

Forduló az úton 2, 3, 4

Világító eszköz 2, 3

1. Írjátok be a meghatározások szavait a négyzetekbe. Minden szónál olvassátok össze a számozás szerinti betűket sorrendben. Ki volt az a nagy magyar költő, aki ezt a verssort írta?

BBBBBB E

2. Mit jelképez a kisdobosnyakkendő kék színe?

3. Képrejtvény: Hazánk legmagasabb pontja.

4. Visegrád egyik nevezetessége a palota maradványai. Melyik király építtette a palotát? Olvassátok el a régi „leletmaradvány" betűit, és megtudjátok.

Beküldési határidő: május 20.

A megfejtéseket küldjétek a Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. címére.

Ne felejtsétek felragasztani a levelezőlapra a fenti sarokban levő 5-ös számot. Amelyik levélről ez hiányzik, nem kerül a jutalmazhatók közé. Ügyeljetek arra, hogy pontos címeteket — az irányítószámmal együtt — írjátok meg, valamint azt is, hányadik osztályba jártok. Bélyeget is ragasszatok leveletekre, mert „portós" levelet nem veszünk át a postától.

Az áprilisi rejtvények helyes megfejtése:

1. Videoton, 2. Toldi, 3. Gellérthegy, 4. A kisdobos hűséges gyermeke a magyar hazának.

KISDOBOS

Szerkesztő: KELEMEN SÁNDOR

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100.
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Dr. Petrus György.
Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay utca 16. Telefon: 116-660.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Előfizetési díj: negyedévre 9,— Ft, félévre 18,— Ft, egész évre 36,— Ft.
Készült a Kossuth Nyomdában — 74.0358 Felelős vezető: Monori István vezérigazgató

INDEX: 25.442

A címlap GYŐRFFY ANNA munkája

Ára: 3,–

